

Päijät-Hämeen hyvinvointialueneuvottelu

Aika: torstaina 28.11.2024 klo 13.00–16.00

Paikka: Sisäministeriön kokoushuone Aleksanteri, Kirkkokatu 12, Helsinki ja Teams-etäyhteys

Alueen edustajat paikalla:

Sari Niinistö	aluehallituksen puheenjohtaja
Petri Virolainen	hyvinvointialuejohtaja
Jukka Santala	toimialajohtaja, tukipalvelut
Antti Niemi	talusjohtaja, paikalla klo 13.11 alkaen

Alueen edustajat etänä:

Tuomo Nieminen	toimialajohtaja, terveys- ja sairaanhoitopalvelut, poistui klo 15.19
Anu Olkkonen-Nikula	toimialajohtaja, ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus
Mika Forsberg	toimialajohtaja, perhe- ja sosiaalipalvelut
Jari Hyvärinen	toimialajohtaja, pelastustoimien palvelut
Ismo Rautiainen	järjestämisen tuen johtaja
Sari Lahti	hallintojohtaja
Katja Patronen	viestintäjohtaja

Puheenjohtajisto paikalla:

Ville-Veikko Ahonen	osastopäällikkö, VM, puheenjohtaja
Kari Hakari	osastopäällikkö, STM, 1. varapuheenjohtaja
Tiina Snellman	strategia- ja ohjausyksikön johtaja, SM, 2. varapuheenjohtaja

Ministeriöiden, THL:n & AVI:n edustajat paikalla:

Timo Ukkola	erityisasiantuntija, VM
Anna-Liisa Pasanen	johtava erityisasiantuntija, VM
Heli Parikka	asiantuntija, STM
Taru Syrjänen	arviointipäällikkö, THL
Eero Nyman	pelastusylitarkastaja, Etelä-Suomen AVI
Hanna-Maija Perttola	projektiassistentti, VM

Ministeriöiden edustajat etänä:

Anna Cantell-Forsbom	osastopäällikkö, STM
Annakaisa Iivari	osastopäällikkö, STM
Tuula Kiesepää	erityisasiantuntija, STM

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.00.

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Päätös: Todettiin osallistujat, käytiin lyhyt esittäytyminen ja hyväksyttiin asialista muutoksitta.

3. Yleiskatsaus hyvinvointialueen tilanteesta

3.1. Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen arviointipäällikön puheenvuoro

THL:n arvion mukaan Päijät-Hämeen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon asukaskohtaiset nettokäyttökustannukset vastasivat maan keskitasoa vuonna 2023. Terveys- ja hyvinvoinnin kustannuksissa painottuivat erikoissairaanhoidon kustannukset. Asiakkaiden ohjaus yhdyspinnan palveluihin on lisääntynyt, ja peruspalvelujen saatavuus on hieman parantunut. Digitaalisten palvelujen peittävyys on lisääntynyt. Pitkittynyt henkilöstövaje on johtanut siihen, että lasten, nuorten ja perheiden ennaltaehkäisevät ja peruspalvelut ovat riittämättömät. Ikääntyneiden palveluissa huomio kiinnittyy palvelujen pieneen peittävyyteen ja mataliin palvelutarpeeseen suhteutettujen kustannuksiin. Vuokratyövoiman tarpeen odotetaan lisääntyvän sosiaalipalveluissa.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen edustajat eivät täysin yhtyneet THL:n arvioihin, vaan korostivat, että alue on onnistunut palvelujen järjestämisessä ja peruspalvelut on pystytty turvaamaan. Terveyspalveluissa palvelurakennetta on onnistuttu monilta osin keventämään. Myös ikääntyneiden palveluiden sekä perhe- ja sosiaalipalveluiden kehittämistoimenpiteet ovat alueen näkemyksen mukaan toteutumassa. Palvelujen saatavuudessa on ongelmia. Erikoissairaanhoidon läheteiden määrät ovat laskeneet.

Päätös: Merkittiin tiedoksi THL:n huomiot ja alueen vastine siitä, että THL:n havainnot eivät täysin vastaa alueen näkemystä tilanteesta.

3.2 Aluehallintoviraston pelastustoimen edustajan puheenvuoro

Etelä-Suomen aluehallintoviraston edustaja arvioi yleisesti pelastustoimen palveluiden tilaa kansallisesti. Palvelut eivät toteudu yhdenvertaisesti, ja säästö- ja sopeuttamistoimet vaarantavat pelastustoimen palvelutasoa. Tiedolla johtamisen tarve on suurta. Päijät-Hämeessä onnettomuuksien ehkäisyn palvelut tuotetaan tarvetta vastaavalla tasolla. Pelastustoiminnan toimintavalmius on pääsääntöisesti riittävällä tasolla. Alue on edistännyt vapaaehtoistoimintaa merkittävästi. Alue ei tällä hetkellä selviydy erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden aiheuttamista lakisääteisistä velvoitteista. Väestönsuojeluorganisaation määrittäminen edellyttää alueelta kehittämistoimenpiteitä. Pelastustoimen investointien perustelut ovat olleet osin riittämättömiä.

Alue yhtyi pääosin AVI:n huomioihin. Pelastustoimen toimintavalmiuden puutteista on käynnissä selvitystyö. Pelastustoimen henkilöstön saatavuudessa, erityisesti pelastajien osalta, on haasteita.

Päätös: Merkittiin tiedoksi AVI:n huomiot ja alueen näkemys niistä.

4. Hyvinvointialueen muutos- ja uudistusohjelman sekä talouden tilanne

4.1 Hyvinvointialueen edustajien alustus tämän hetken tilanteesta

Päijät-Hämeen hyvinvointialue on onnistunut sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämisessä kohtuullisesti, mutta palveluiden saatavuus ei ole kaikilta osin toivotulla tasolla. Kustannusten odotettua suurempi nousutahti, henkilöstön saatavuus ja osaamisen turvaaminen sekä toimintaan kohdistuvat riskiprofiilin muutokset ovat aiheuttaneet odotettua suurempia haasteita.

Alueen mukaan alijäämän kattamisvelvoite huomattavasti tarveperusteista arviota vähäisemmällä rahoituksella ei ole tarkoituksenmukaista. Hyvinvointialue tavoittelee sitä, että talous tasapainottuu vuoden 2025 aikana, eikä uutta alijäämää ei enää synny. Kustannusvaikuttavuutta on parannettu vuokratyövoiman ja erilliskorvattavan työn vähentämisen sekä tilatehokkuuden lisäämisen avulla. Päätöksentekokyky on alueen mukaan hyvä.

Päätös: Merkittiin tiedoksi alueen yleiskatsaus, talouden näkymät sekä aiheesta käyty keskustelu.

4.2 Aiempien toimenpidesuosittelusten seuranta

Esittelijät: alueen edustajat

Käsiteltiin Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle syksyn 2023 neuvotteluissa annettujen sosiaali- ja terveydenhuollon tilanne palvelujärjestelmän tilastotietojen pohjalta sekä pelastustoimen toimenpidesuosittelusten tilanne.

Päätös: Merkittiin tiedoksi toimenpidesuosittelusten toteutuminen.

4.3 Muutos- ja uudistusohjelman sekä talouden tilanne

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella onnistumisia on saatu palvelujen digitalisoinnista ja toimitilojen tehostamisesta. Toimitilakehittämisen haasteena ovat kuntien vahva rooli kaavoituksessa sekä toimitilojen myynti kiinteistösijoittajille.

Alue toi esiin suunnitelmansa kahden sote-pela-keskuksen perustamisesta. Suunnitelmat sisältyvät vuoden 2023 lainanottovaltuuteen, mutta ne tulisi hyväksyä STM:n osainvestointisuunnitelman muutoksena.

Ikääntyneiden palveluiden rakennetta on kevennetty suunnitelmallisesti. Yhteisöllisen asumisen kumppanuusmallia on kehitetty yhteistyössä säätiöiden ja kuntien kanssa. Lapsiperheiden palveluissa sovelletaan ilmiöpohjaista budjetointia osana ennaltaehkäisevän ja varhaisen tuen tehostamista. Vammaispalveluita on uudistettu ja kustannuksia on saatu vähennettyä.

Muutos- ja uudistusohjelmia päivitetään strategiatyön yhteydessä. Alue ehdotti, että alueilta ei enää edellytettäisi erillisiä muutosohjelmia.

Talouden tasapainon saavuttaminen on keskeisin vuoden 2025 tavoite, vaikkei alijäämiä onnistuta kattamaan lain edellyttämässä ajassa. Kulujen kasvu on tasaantunut, vuokratyövoimaa on vähennetty, ja tehdyt talouden tasapainotustoimet ovat alkaneet vaikuttaa. Alue esitti myös kritiikkiä rahoitusmallin siirtymätasauksesta, joka on vaikuttanut alijäämän kehitykseen.

Päätös: Merkittiin tiedoksi alueen muutos- ja uudistusohjelman tilanne, talouden näkymät sekä aiheista käyty keskustelu. Lisäksi merkittiin tiedoksi, että sote-pela-keskussuunnitelmista järjestetään alueen ja ministeriöiden kesken erillinen palaveri.

5. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen erityiskysymykset

5.1. Ministeriöiden omat teemat

YTA-muistiota valmistellaan STM:ssä hallituksen puoliväliriiheen mennessä. Alueen näkemyksen mukaan YTA-sopimus on mahdollistava, ja yhteistyö sosiaalihuollossa ja pelastustoimessa ja tukipalvelujen hankinnoissa on lisääntynyt YTA-alueella. Alueen näkemyksen mukaan vaikutusmahdollisuudet erikoissairaanhoidon ratkaisuihin ovat rajalliset.

STM:n neuvotteluun nostama teema oli perustason palveluiden vahvistaminen erityisesti ikääntyneiden, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa.

SM:n nostamat teemat olivat pelastustoiminta ja väestönsuojeluun varautuminen: Päijät-Hämeen hyvinvointialue on aktiivisesti kehittänyt riskienhallintaa ja sidosryhmäyhteistyötä. Sidosryhmille on rakennettu asiakkuuden hoitomallit ja toiminnan tavoitteena on osaltaan vahvistaa palveluiden tuotantoa. Kehittämistyötä on tehty paljon mm. asiakaskyselyt, verkkosivukävijät, sidosryhmäkyselyt, internetsivujen kehittäminen palvelutarvetta vastaaviksi. Turvallisuusviestintää on kohdennettu heikoimmassa asemassa oleville. 5 % valvontakohteista jää vuosittain palotarkastuksen lakisääteisen tason alapuolelle. Sopimuspälokuntalaisten määrää on onnistuttu nostamaan ja toimintaa kehitetään aktiivisesti. Maastopaloissa henkilöstön saatavuudessa haasteita, samoin muiden tulipaloissa ja vesipelastuksessa. Toimialapaikkakohtaista vaihtelua ilmenee suorituskyyvyssä: vaativien tehtävien kelpoisia ei riittävästi. Taloustilanne on pakottanut sopeuttamaan henkilöstön määrää, koulutuksia, harjoituksia ja hankintoja. Varautumisen ja väestönsuojelun osalta suunnittelussa ja toteutuksessa on pelastuslaitoksella vielä puutteita. Toimintaa on vuoden aikana saatu eteenpäin, mutta ei valmiiksi asti. Muutosta edelliseen vuoteen on tapahtunut. Suurelta osin puutteet on pelastuslaitoksen toimesta tunnistettu ja kehittämistoimenpiteitä on suunniteltu.

Päätös: Merkittiin tiedoksi käyty keskustelu ministeriöiden teemoista pääosin jo kohdassa 4.3. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen on vahvistettava riskiperustaista toimintavalmiuden suunnittelua ja varmistettava riskeihin ja uhkiin perustuva pelastustoiminnan suorituskyky koko alueella. Hyvinvointialueen tulee laatia sodan ajan uhkan riskianalyysi ja väestönsuojeluun tarvittavien tarpeiden kokonaisuus. Lisäksi alueen tulee laatia suunnitelmat, muodostaa väestönsuojeluorganisaatio, tehdä tarvittavat varaukset, kouluttaa henkilöstö sekä harjoitella toimintaa säännöllisesti yhteistyössä muiden viranomaisten, kuntien ja toimijoiden kanssa. Johtamistilat tulisi olla suojatiloissa, jotta pelastustoiminnan johtaminen olisi mahdollista kaikissa turvallisuustilanteissa. Lisäksi merkittiin tiedoksi STM:n valmistelussa oleva arviointi hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen sekä valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteiden toteutumisen tilanteesta.

5.2. Hyvinvointialueen oma teema - Hyvinvointialueen henkilöstöohjelma ja sen toimeenpano

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen neuvotteluihin nostama teema oli hyvinvointialueen henkilöstöohjelman toimeenpano, jolla tavoitellaan toimintakulttuurin ja toimintatapojen muutosta. Palvelutuotannon ja johtamisen rakenteita on uudistettu sekä purettu aikavarkaita, jotta jää tilaa oppimiselle ja oman työn sujuvoittamiselle. Hyviä kokemuksia on jo syntynyt paljon, ja niitä on tarkoitus monistaa yli organisaatorajojen.

Päätös: Merkittiin tiedoksi alueen teema ja siitä käyty keskustelu.

6. Ministeriöiden toimenpidesuosituksukset

Käsiteltiin ministeriöiden toimenpidesuosituksukset Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle.

Päätös: Uudet suositukset ovat seuraavat:

1. Alueen on määrätietoisesti jatkettava ennaltaehkäisevien- ja perustason palveluiden kehittämistä sekä yhdyspintatyötä väestön hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tukemiseksi, palvelutarpeeseen vastaamiseksi sekä talouden tasapainottamiseksi. Erityisesti on vietävä eteen päin lasten-, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämistyötä. Iäkkäiden palvelujen osalta jatkuvalla kehittämistyöllä varmistetaan, että asiakkaiden palvelutarpeisiin pystytään vastaamaan myös jatkossa asiakasmäärien kasvaessa.

Seuranta ja arviointi: Johdon strategisen tilannekuvan (JST) lasten- ja nuorten sekä ikääntyneiden palvelujen indikaattorit, palvelujen ja hoidon saatavuus sekä kustannusten kehitys. Ikääntyneiden palvelujen peittävyys. Hyvinvointialueen selvitys hyvinvointisuunnitelman toteutumisesta. Perustason terveydenhuollon kustannusten osuus terveydenhuollon kokonaiskustannuksista. Talouden tasapainottamisohjelman tavoitteiden toteutumisen seuranta.

2. Alueen on määrätietoisesti jatkettava digitaalisten palvelujen käyttöä kaikissa palveluketjuissa.

Seuranta ja arviointi: Johdon strategisen tilannekuvan (JST) digitalisaatiota kuvaava indikaattori. Hyvinvointialueen selvitys digitaalisten palvelujen käytöstä palveluketjuissa.

3. Alueen on jatkettava vuokratyön käyttöä vähentäviä toimenpiteitä.

Seuranta ja arviointi: Alueen henkilöstökertomus vuodelta 2024. Hyvinvointialueen henkilöstötilanteen kehittyminen sekä vuokratyövoiman käyttö ja kustannukset.

Merkittiin tiedoksi, että alla olevat sisäministeriön syksyllä 2023 antamat toimenpidesuosituksukset ovat voimassa vuosina 2023–2026.

1. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
2. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
3. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
4. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
5. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastuslaitosten työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

7. Tilaisuuden päätös

Puheenjohtaja kiitti osallistujia tilaisuudesta ja päätti kokouksen klo 16.00.